

Sztuka, rynek sztuki i towarzyskość.

Transfery artystyczne między Francją a Polską w XVIII wieku.

Celem projektu jest prześledzenie, zrozumienie i opisanie mechaniki artystycznych transferów między Polską, a Francją w XVIII wieku. Badania, które prowadzę dotyczą trzech aspektów transferu: zakupów polskich klientów na francuskim rynku wyrobów artystycznych, składanych przez nich u artystów zamówień oraz obecności francuskich artystów w Polsce. Moim celem jest skonfrontowanie wzniosłego obrazu wymiany kulturowej z jej materialnym, bardzo prozaicznym zapleczem. Chciałbym pokazać jak wielką rolę odgrywają w procesie wymiany handlowej i migracji artystów mediatorzy i pośrednicy. Szczególnie interesuje mnie społeczne i ekonomiczne zaplecze transferu oraz jego uwikłanie w dyplomację. Jak sądzę, zaproponowany kierunek badań nie tylko wypełni lukę w historiografii dotyczącej francusko-polskich relacji, zrewiduje wyobrażenie o „francuskości” polskiej kultury artystycznej tego czasu, ale również otworzy nowe perspektywy badawcze.

Punktem wyjścia jest dla mnie prosta, niemal redukcjonistyczna definicja transferu kulturowego oraz interdyscyplinarne otwarcie historii sztuki ku historii społecznej i socjologii sztuki. Zaproponowaną rewizję francusko-polskich relacji artystycznych chciałbym oprzeć przede wszystkim na krytycznej lekturze mniej znanych archiwaliów: korespondencji magnatów z ich agentami, pośrednikami i mediatorami, zestawieniach zakupów, ekspensach i inwentarzach. Co istotne, oparciem są dla mnie również nowoczesne narzędzia pracy, takie jak internetowe bazy Getty Provenance, czy: Artl@s. Ilość źródeł archiwalnych, na których pracuję jest duża. W związku z tym stworzyłem na potrzeby pracy dwie bazy danych, które można łatwo rozbudowywać i przekształcać i dzięki temu wykorzystywać także w przyszłych projektach.

Mój projekt badawczy wpisuje się w nowy nurt badań dotyczący roli towarzyskości na rynku sztuki. Co ważne, projekt nie jest on jednak kontynuacją licznych w ostatnich latach prac nad paryskim rynkiem sztuki. Moim celem nie jest rozbudowanie kosmopolitycznej listy działających na nim klientów o nowy element – wykaz zapomnianych klientów polskich. Moją ambicją jest przede wszystkim zrozumienie jak działała (na różnych poziomach) francusko-polska sieć wymiany oraz wyciągnięcie z cienia jej mniej znanych uczestników: mediatorów i pośredników. Nie jest też moim celem odświeżenie istniejących już „katalogów” artystów francuskich działających w Polsce, albo tworzących dla polskiej klienteli w Petersburgu, Rzymie czy Dreźnie. Interesuje mnie za to często marginalizowany problem zaplecza transferu: jego osadzenie w sieci towarzyskiej oraz umotywowania o charakterze społeczno-ekonomicznym. Jak sądzę, realizacja tak zakrojonego projektu może przyczynić się do zrewidowania nieporozumień i klisz narosłych wokół „francuskości” polskiej kultury XVIII stulecia.